

DOOR RIEKE VEURINK | MARKANT@TIJDSCHRIFTMARKANT.NL | FOTO'S MARTINE SPRANGERS

FOTOREPORTAGE
REGIE IN EIGEN
HAND

'Wil jij mijn medewerker zijn?'

CLIËNTEN DIE ZORG IN NATURA HEBBEN EN TOCH HUN EIGEN
ONDERSTEUNING INKOPEN EN BEPALEN. DAT IS DE KERN VAN 'REGIE
IN EIGEN HAND', EEN PROJECT VAN SIZA EN PER SALDO.

'GAAN EN STAAN WAAR IK WIL'

Henk Oonk: 'Als ik vroeger wegging, kreeg ik allemaal vragen van de begeleiding: waar ga je heen, wat ga je doen, wanneer ben je terug, hoe was het? Daar houd ik niet van. Nu met eigen regie kan ik gaan en staan waar ik wil. Ik voel me veel zelfstandiger. Niemand bemoeit zich ermee. Dat heb ik altijd al gewild. Ik ben veel meer gelijkwaardig aan de medewerkers. De klik is er.'

Karen Schuchard: 'We zijn meer met elkaar verbonden, doordat Henk de personen uitkiest die hij prettig vindt. Ik stel hem al die vragen ook niet. Ik hoef het allemaal niet te weten. Het is zijn leven. Bovendien zijn we met een klein groepje medewerkers. De lijnen zijn daardoor korter, we kunnen snel overleggen over bijvoorbeeld de planning. Dat werkt heel fijn.'

Het was altijd van tweeën één: of je regelt zelf je ondersteuning met een pgb, of de ondersteuning wordt voor je geregeld via zorg in natura. 'En dat is eigenlijk van de zotte', zegt Aline Saers, directeur van Per Saldo. 'Ook cliënten die gebruik maken van reguliere zorg, zouden eigen regie moeten kunnen voeren.'

Dat kan dankzij 'Regie in eigen hand'. In dit project werken Siza en Per Saldo samen. Cliënten die meedoen maken zelf een zorgplan, huren – eventueel via Siza – personeel in en zijn zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. Het project wordt wetenschappelijk onderzocht en ondersteund door Gabriëlle Verbeek van Artemea. 'We werken hier met onderzoek in het experiment zelf', legt Verbeek uit. 'Ik lever dus niet alleen aan het einde een rapport op, maar overleg voortdurend over knelpunten en geef weer een terugkoppeling aan mensen die er iets aan kunnen doen.'

CHECK VAN DE ACCOUNTANT

En die knelpunten zijn er. Bijvoorbeeld administratief. Saers van Per Saldo: 'De één huurt ondersteuning in via Siza, de ander maakt alleen gebruik van de slaapwacht van Siza, en huurt voor overdag een medewerker van buiten. Dat kan natuurlijk allemaal, maar het moet ook nog op zo'n manier dat de accountant het goedkeurt.'

Wet- en regelgeving is ook een kwestie. Bestuurder Rob Hoogma van Siza: 'Neem de voorbehouden handelingen. Die mogen alleen uitgevoerd worden door BIG-geregistreerde ondersteuners met een specifieke opleiding. Maar wat nou als de cliënt er iemand zonder zo'n opleiding voor wil inhuren?'

'Wij zijn er om de cliënt te helpen zijn eigen leven te leiden'

Daar nemen we dan iets over op in de zorgovereenkomst, binnen de afspraken met IGZ. Want het uitgangspunt is dat we veranderen door te doen.'

Dat verklaart precies het succes van het project, volgens Saers van Per Saldo. 'Je kunt vooraf wel bedenken welke beren je allemaal kunt tegenkomen op de weg, maar dan kom je tot niks. Wij komen juist het liefst zo veel mogelijk beren tegen, daar leren we van en het wordt mogelijk om andere zorgaanbieders te laten zien wat het oplevert.'

HET GEREGLD EN GEDOE

Want opleveren doet het, blijkt uit de eerste fase van het project. Verbeek: 'We zien bij de deelnemende cliënten een

'MINDER AFHANKELIJK VAN MIJN MOEDER'

Floor Frederiks: 'Ik wil zelf dingen leren: koken, met het openbaar vervoer reizen, plannen. Dat lukte niet zo goed, omdat de begeleiding alleen af en toe binnenkwam. Ik wil liever écht dingen samen doen. En dus belde ik mijn moeder: "Máhám, je moet me hier of daar naartoe brengen. Met mijn nieuwe medewerkers wordt dat anders. Het zijn lieve leuke mensen die ik helemaal vertrouw."

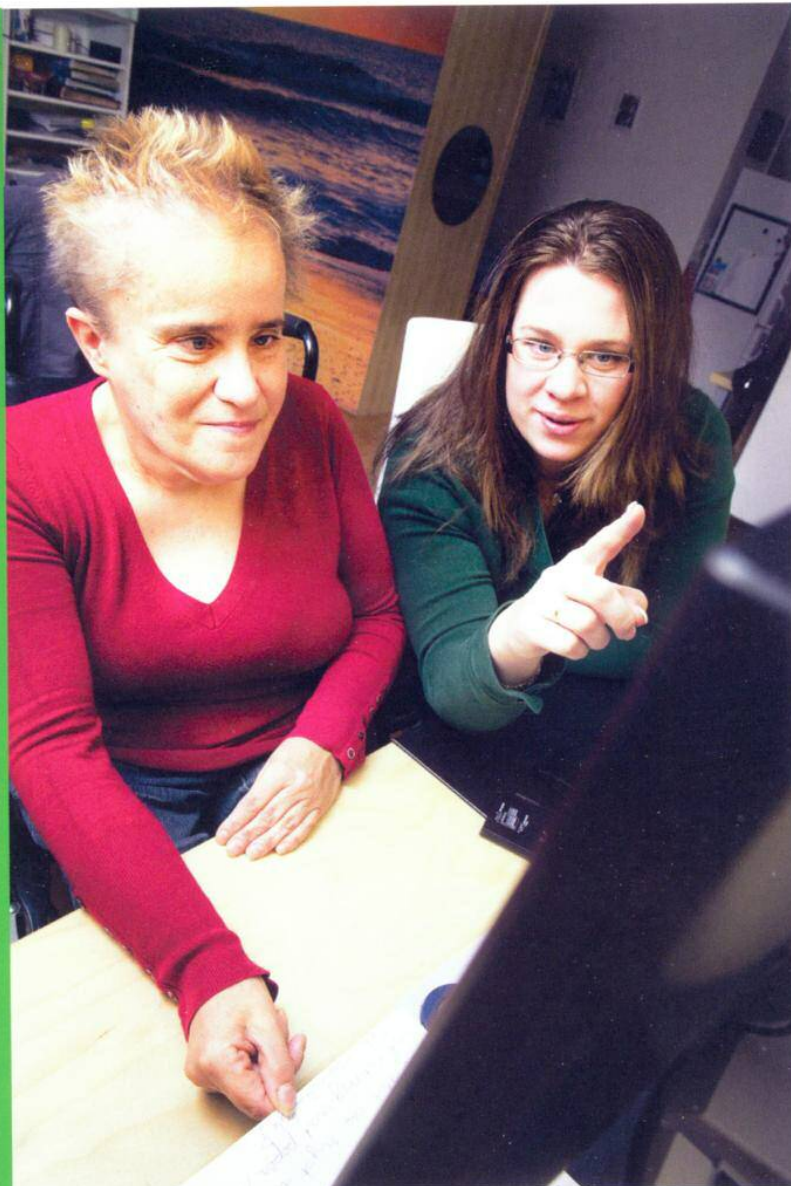
Anja Frederiks: 'Floor leunt nog te veel op mij. Natuurlijk help ik haar graag, maar het is voor de toekomst belangrijk dat ze zo zelfstandig mogelijk wordt. Daar hebben we de nieuwe begeleiders op uitgekozen. Mensen die initiatief nemen. Als wij vragen: wil je 's morgens controleren of Floor uit bed is? Dan zegt de medewerker: We draaien het om: laat Floor mij maar bellen dat ze wakker is. Kijk, daar komen we verder mee.'

'IK VOEL ME VRIJER'

Ingrid Bremer: 'Vorige week ben ik nog met mijn medewerker naar de Intratuin geweest om plantjes te halen. Dat kon hiervoor niet, begeleiders hadden te weinig tijd. En ik voel me vrijer. Dat begon al bij de keuze voor mijn medewerkers. Er was er één die steeds vlak voor de afspraak afbelde. Dan ben je onbetrouwbaar. Toen durfde ik te zeggen: dit wordt hem niet.'

Pauline Luteijn: 'Ingrid en ik hebben afgesproken dat ik steeds een paar uur aaneengesloten kom, en niet zoals het voorheen ging, verdeeld over korte momenten. En dat werkt goed. Laatst hebben we de hele administratie opgeschoond. Meestal komen er dan ook weer nieuwe vragen boven, waarvan we vroeger niet eens wisten dat ze leefden. Daar kunnen we dan weer mee aan de slag.'

enorm groeiproces. Ze maken al jarenlang gebruik van zorg en waren in het begin echt onzeker. Het bleek een heel grote stap te zijn om los te komen van die afhankelijkheid, te formuleren wat ze wilden en hoe en vervolgens ook nog eens zelf mensen te vragen: wil jij mijn medewerker zijn? Als cliënten eenmaal door die fase van het geregeld en het gedoe heen zijn, ontstaan de nieuwe dingen. Zo ontdekte iemand dat ze heel creatief is. Zij gaat nu een opleiding doen. En iemand anders heeft besloten dat ze de medicatie die ze heeft om zich rustiger te voelen, wil afbouwen. Dat zijn mooie dingen.'

PRAATJE OP DE GANG

Ook de organisatie zelf brengt het veel. Hoogma: 'Het is een leerproces voor ons allemaal. Medewerkers hadden onzekerheden: hoe verhoud ik me tot iemand van buiten die door een cliënt is ingehuurd en die leuke dingen doet met die cliënt, terwijl ik de minder leuke zaken doe? Hebben we het tot nu toe niet goed gedaan? Maar dat is de kwestie niet. Tijden veranderen, vragen veranderen, en dus veranderen wij ook.' De planning is dat 'Regie in eigen hand' de komende maanden

wordt uitgebreid met meer deelnemers. Ook wordt er dan gekeken of regie in kleinere stapjes verdeeld kan worden. Verbeek: 'De belangstelling voor eigen regie is groot, maar het in één keer omzetten van georganiseerde zorg in eigen regie is voor veel cliënten een forse klus. Voor een deel van de cliënten zou het mooi zijn als zij de regie in fases kunnen overnemen.'

In welke vorm de 'Regie in eigen hand' bij Siza na 2015 doorgaat, moet blijken uit de doorlopende evaluatie. Maar dat de ingeslagen weg gevolgd wordt, staat vast. Hoogma: 'We doen dit niet vrijblijvend. Dit project loopt parallel aan andere initiatieven die passen in dezelfde lijn. Zo bepalen medewerkers samen met cliënten de werktijden volgens ons kwaliteitshandvest. En dat loopt bijvoorbeeld niet gelijk met de cao. Uit 'Regie in eigen hand' lijkt naar voren te komen wat ook uit andere onderzoeken komt: mensen willen vaak andere dingen dan professionals, beleidsmakers, politici en ook bestuurders veronderstellen. Niemand wil gedwongen afhankelijk zijn van zorg. Wij zijn er om de cliënt te helpen zijn eigen leven te leiden.'